

MASOFAVIY ISHLASH (REMOTE WORK)NING O‘ZBEKISTONDAGI RIVOJLANISHI VA ISTIQBOLLARI

Xalmatjanov Farxod Maxamatjanovich

Alfraganus universiteti

Iqtisodiyot fakulteti katta o‘qituvchisi

Adhamboyev Tohirjon Mirjalol O‘g‘li

Alfraganus universiteti

Iqtisodiyot yo‘nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Masofaviy ishlashning O‘zbekistondagi rivojlanishi haqida batafsilroq so‘z yuritish uchun avvalo bu tushunchaning mohiyatini va uning global kontekstdagi o‘rnini chuqur anglab olish muhimdir. Masofaviy ishlash yoki remote work – bu xodimlarning ish faoliyatini ofis hududidan tashqarida, ko‘pincha uydan yoki boshqa joylardan amalga oshirish shaklidir. So‘nggi yillarda, ayniqsa, raqamli texnologiyalar va internet infratuzilmalari rivojlanishi natijasida masofaviy ishning dunyo miqyosida keng yoyilishi kuzatildi. Bu esa o‘z navbatida ishchi kuchi bozorida tub o‘zgarishlarga olib kelmoqda.

Kalit so‘zlar: masofaviy ishlash, raqamli texnologiyalar, onlayn xizmat, axborot texnologiyalari, dasturlash, dizayn, moliya, marketing, ish beruvchi, xodimlar.

Аннотация: Для более подробного обсуждения развития удалённой работы в Узбекистане важно сначала понять суть этого понятия и его место в мировом контексте. Удалённая работа — это форма работы сотрудника вне офиса, часто из дома или других мест. В последние годы, особенно в связи с развитием цифровых технологий и интернет-инфраструктуры, удалённая работа получила широкое распространение во всём мире. Это, в свою очередь, приводит к фундаментальным изменениям на рынке труда.

Ключевые слова: удалённая работа, цифровые технологии, онлайн-сервисы, информационные технологии, программирование, дизайн, финансы, маркетинг, работодатель, сотрудники.

Abstract: In order to discuss the development of remote work in Uzbekistan in more detail, it is important to first understand the essence of this concept and its place in the global context. Remote work is a form of employee work outside the office, often from home or other places. In recent years, especially as a result of the development of digital technologies and Internet infrastructure, remote work has become widespread worldwide. This, in turn, is leading to fundamental changes in the labor market.

Keywords: remote work, digital technologies, online services, information technologies, programming, design, finance, marketing, employer, employees.

KIRISH

Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining tez sur'atlarda rivojlanishi, globalizatsiya jarayonlarining kuchayishi va dunyo bo'ylab koronavirus pandemiyasining ta'siri natijasida ish faoliyatining an'anaviy shakllari tubdan o'zgarib bormoqda. Ayniqsa, masofaviy ishlash — xodimlar va ish beruvchilar uchun yangi imkoniyatlar ochuvchi va ish tartibini moslashtiruvchi muhim mexanizmga aylangan. Masofaviy ishlash, ya'ni ishni ofis hududidan tashqarida, ko'pincha uydan yoki boshqa joylardan amalga oshirish, zamonaviy mehnat bozorining ajralmas qismiga aylanmoqda. Bu o'zgarishlar nafaqat ish jarayonini, balki insonlarning hayot tarzi, iqtisodiy va ijtimoiy munosabatlarni ham yangi bosqichga olib chiqmoqda. Masofaviy ishlashning kengayishi bilan birga, uning afzalliklari va kamchiliklari, shuningdek, rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlar haqida chuqur tahlil qilish, mamlakatimizda ushbu yangi ish shaklining o'rni va ahamiyatini aniqlash dolzarb masalaga aylanmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

Masofaviy ishlash (remote work) so‘nggi yillarda, ayniqsa pandemiya davrida O‘zbekistonda keng tarqala boshladi. Bu jarayonni tadqiq qilgan bir qator o‘zbek olimlari va mutaxassislari masofaviy ishning samaradorligi, iqtisodiy ta'siri hamda ijtimoiy va mehnat qonunchiligi jihatlarini o‘rganishdi. Abdullayev o‘z tadqiqotida masofaviy ishlash samaradorligini oshirish omillarini tahlil qilib, bu turdagi ish shaklining iqtisodiyot va ishchi kuchi uchun yangi imkoniyatlar yaratishini ta’kidladi. [1]

Shu bilan birga, Karimova axborot texnologiyalarining masofaviy ishdagi rolini ko‘rsatib, ularning rivojlanishi O‘zbekistonda ushbu ish shaklini yanada kengayishiga xizmat qilishini qayd etdi.[2]

Tursunov esa masofaviy ishlashning O‘zbekistondagi iqtisodiy ta’sirini o‘rganib, bu yo‘nalish iqtisodiy samaradorlikni oshirishda muhim omil bo‘lib qolishini ta’kidladi. Islomova esa ijtimoiy muammolarni ochib berib, masofadan ishlayotgan xodimlarning psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashga muhtoj ekanligini qayd etdi.[3]

Rasulov pandemiya davrida masofaviy ishlashning joriy etilish jarayonlari va natijalarini tahlil qilib, bu tajribaning uzoq muddatli istiqbollarini o‘rganishga chaqirdi. Safarova texnologik jihatdan masofaviy ishlash imkoniyatlarini ko‘rib chiqib, O‘zbekistonda axborot texnologiyalari infratuzilmasini takomillashtirish zarurligini e’tirof etdi. [4]

Bundan tashqari, Qodirov raqamli iqtisodiyot sharoitida masofaviy ishning yangi iqtisodiy modeli shakllanayotganini, Yusupova esa mehnat qonunchiligi nuqtai nazaridan masofaviy ishlashni tartibga solish muhimligini ta’kidladi.[5]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

O‘zbekistonda masofaviy ishlashning erta bosqichlari asosan IT sohasiga to‘g‘ri keladi. Axborot texnologiyalari, dasturlash, dizayn va onlayn xizmat ko‘rsatish kabi yo‘nalishlarda faoliyat yurituvchi xodimlar an’anaviy ofis muhitidan tashqarida ishlashga moyil bo‘ladilar. Shu bilan birga, pandemiya boshlangach,

ko‘plab boshqa sohalar – ta’lim, moliya, marketing, hatto davlat idoralari ham masofaviy ishga o‘tish jarayonini tezlashtirdi. Bu jarayonlar ko‘plab muammo va imkoniyatlarni yuzaga chiqardi. Raqamlarga murojaat qilmasdan aytganda, masofaviy ishlash O‘zbekistonda ish beruvchilar va xodimlar uchun yangi sharoitlar yaratdi. Bu sharoitlar o‘z vaqtida moslashishni, yangi ish uslublarini o‘rganishni va yangi texnik vositalardan samarali foydalanishni talab qiladi. Xodimlar uchun bunday ish shakli o‘ziga xos mustaqillikni ta’minlab, hayot va ish orasidagi chegaralarni yanada moslashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, ularning vaqtini o‘z ixtiyorida boshqarish qobiliyati oshadi, natijada ish samaradorligi ham ko‘p hollarda yaxshilanadi. Masofaviy ishlash ko‘plab foydalar bilan bir qatorda, ba’zi cheklov va muammolarni ham yuzaga keltiradi. Masalan, jamoa a’zolari o‘rtasidagi muloqotning cheklanishi, ijtimoiy aloqalarning kamayishi, ish vaqtini boshqarishdagi noaniqliklar va texnologik texnik muammolar. Ayniqsa, O‘zbekistonda hududlar o‘rtasidagi internet tezligi va sifatidagi tafovutlar bu jarayonni qiyinlashtirishi mumkin. Bundan tashqari, ko‘plab xodimlar uchun uydan ishlash muhiti yetarlicha qulay emasligi, ish va shaxsiy hayot chegaralarini tutishtirib yuborishi ham salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Iqtisodiy nuqtai nazardan qaraganda, masofaviy ish O‘zbekistonda yangi ish o‘rinlari yaratish, iqtisodiy samaradorlikni oshirish va eksport salohiyatini kengaytirish imkoniyatlarini ochadi. Ayniqsa, IT va kreativ sohalarida xalqaro bozorlarga kirish uchun masofaviy ishlash ayni muddao hisoblanadi. Bu esa, o‘z navbatida, mamlakat iqtisodiyotini innovatsion rivojlantirish va texnologik taraqqiyotga erishishga yordam beradi. Shu yo‘nalishda davlat tomonidan ko‘rilayotgan chora-tadbirlar va dasturlar yangi imkoniyatlar eshigini ochadi.[6]

Jamiyat nuqtai nazaridan masofaviy ishlash yoshlar orasida kasb tanlashda yangi yo‘nalishlarni kashf etishga yordam beradi. Ular dunyo bilan integratsiyalashib, global xizmat ko‘rsatish sohalarida o‘rin olish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda. Aynan shunday tarzda, masofaviy ishlash yoshlarning ijtimoiy faolligini

va mehnat bozoridagi erkinligini oshirishga xizmat qiladi. Masofaviy ishlash imkoniyatlarining kengayishi, ayniqsa, ayollarning ishga jalb qilinishini oshirish va oilaviy hayotni muvozanatlashda muhim ahamiyatga ega. Masofaviy ish shaklidagi faoliyatni tashkil etishda huquqiy jihatlar ahamiyatlidir. O'zbekistonda masofaviy ishlashni tartibga soluvchi qonunchilik va me'yoriy hujjatlar nisbatan yangi hisoblanadi. Ish beruvchilar va xodimlar huquq va majburiyatlarini aniq bilishi, xavfsizlik va maxfiylikni ta'minlash uchun shartnomalar asosida ish olib borishi muhimdir. Shu bois, davlat masofaviy ish haqidagi qonunlarni takomillashtirish va modernizatsiya qilish ustida ish olib bormoqda. Shu bilan birga, masofaviy ishda ishlash sharoitlarini yaxshilash, sug'urta va ijtimoiy himoya masalalarini tartibga solish yo'lida ishlar davom etmoqda. Texnologik infratuzilma masofaviy ishning muvaffaqiyatli bo'lishida muhim o'rin tutadi. O'zbekistonda internet aloqasi va raqamli texnologiyalar sohasida sezilarli yutuqlar mavjud bo'lsa-da, ular yanada kengaytirilishi va yaxshilanishi lozim. Internet qamrovidagi farq va tarmoqlar tezligi hududiy tengsizliklarga sabab bo'lib, bu masofaviy ishlashni ayrim joylarda cheklaydi. Shu sababli, mamlakatda raqamli texnologiyalarni joriy etish, zamonaviy IT yechimlarni rag'batlantirish va internet infratuzilmasini rivojlantirish strategiyasi ustuvor ahamiyatga ega.[7]

Masofaviy ishlashning kelajak istiqbollari keng va istiqbolli ko'rinadi. Global iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi davomida O'zbekiston masofaviy ish sohasida o'z o'rnini mustahkamlashi mumkin. Bu esa tadbirkorlik faoliyatini kengaytirish, yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, masofaviy ishga oid yangi mehnat bozori tendensiyalari va zamonaviy ish yondashuvlarini doimiy ravishda o'rganib borish, xodimlar va ish beruvchilar uchun yangi ko'nikmalarni rivojlantirish talab etiladi. Yuqorida ta'kidlanganidek, masofaviy ishlashning samarali bo'lishi uchun individual va jamoadagi ishni tashkil etish, kommunikatsiya vositalarining samaradorligi va ish jarayonlarini boshqarish tizimlarining

takomillashuvi zarur. Buning uchun zamonaviy axborot texnologiyalari vositalaridan keng foydalanish, onlayn platformalar va dasturiy ta'minotlarni keng joriy etish lozim. Shu kabi yechimlar O'zbekistonda masofaviy ishni yanada rivojlantirishga katta turtki beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, masofaviy ishlash O'zbekistonda yangi mehnat shakli sifatida sezilarli darajada rivojlanmoqda. U an'anaviy ish tartibini o'zgartirib, xodimlar va ish beruvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Masofaviy ishlash iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasida muhim omil bo'lib, mamlakatni global raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, uning rivojlanishi uchun yuridik asoslarni mustahkamlash, texnologik infratuzilmani yaxshilash va ishchi kuchining zamonaviy ko'nikmalarini oshirish zarur. Kelajakda masofaviy ishlash O'zbekistonning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotida muhim poydevor bo'lib xizmat qilishi kutilmoqda. Bu jarayonda davlat, xususiy sektor va jamoatchilikning hamkorligi yuqori samarani ta'minlaydi. Shu tariqa, masofaviy ishlash mamlakat mehnat bozorini yanada demokratlashtirish va innovatsion qilishda muhim vosita bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayev, M. (2023). "Masofaviy ishlash samaradorligini oshirish omillari". Iqtisodiyot va Menejment, 12(3), 55-63.
2. Karimova, D. (2022). "Axborot texnologiyalari va masofaviy mehnat". Innovatsion Texnologiyalar, 8(2), 22-29.
3. Tursunov, S. (2023). "O'zbekistonda masofaviy ishlashning iqtisodiy ta'siri". Iqtisodiy Tadqiqotlar, 15(1), 101-110.
4. Islomova, N. (2022). "Masofaviy ishlash sharoitida xodimlarning ijtimoiy muammolari". Jamiyatshunoslik, 5(4), 75-82.
5. Rasulov, B. (2023). "Pandemiya davrida masofaviy ishning joriy etilishi va natijalari". Sanoat va Innovatsiyalar, 9(1), 33-40.

6. Safarova, L. (2022). "Masofaviy ishlash texnologiyalari va ularning O'zbekistonda qo'llanilishi". *Axborot Texnologiyalari*, 10(3), 44-52.
7. Qodirov, O. (2023). "Raqamli iqtisodiyot va masofaviy ish: O'zbekiston modeli". *Iqtisodiy Qarashlar*, 7(2), 88-95.
8. Yusupova, M. (2022). "Masofaviy ishlash va mehnat qonunchiligi: O'zbekiston tajribasi". *Huquqshunoslik Jurnal*, 6(4), 59-67.